

TERÖRİSTLERİN REHABİLİTASYONU (*)

Ord. Prof. Dr. Sulhi DÖNMEZER

1. — Terrörizm çağımızın bir olayıdır ama, günümüzde birdenbire ortaya çıkmış yeni bir olgu da değildir. Tarihin çok eski dönemlerinden beri, arkasından koştukları amaçların doğruluğuna fanatik bir inançla bağlanmış ve fakat halk desteğine sahip bulunmayan bir kısım gruplar terrörizme başvurmuşlardır. Tâbir yerinde ise terrörizm böylece zayıfın silâhı olmuştur. Ancak terrörizm çağımız bakımından bir takım özellikler taşıdığı ise muhakkaktır:

Bir kere günümüzde terrörizm milletlerarası nitelik almış ve ülkeleri “*destabilize*” etmek üzere yabancı güçlerin başvurdukları bir araç hüviyetine bürünmüştür.

Bilindiği gibi istikrar toplumsal bütünleşmenin, geniş bir insan toplumunda insanların mutluluk içerisinde bir arada, gerektiğinde değişerek, değişmeler geçirerek yaşamalarında en etkin sosyal süreçtir. İstikrar yok olunca yani toplum “*destabilize*” edilince, her yandan dış güçlerin etkisine de açık hale gelmektedir. İşte bu sebeple, dış güçler çağımızda toplumları “*destabilize*” etmenin başta gelen araçlarından olarak terrörizme başvurmakta ve hedeflerini gerçekleştirmek bakımından bu yolu çok daha ekonomik, masrafsız ve kolay saymaktadırlar.

İkinci olarak özellikle İkinci Dünya Savaşından sonra batı ülkelerinin sömürgelerini teşkil eden bir kısım Afrika ülkelerinde,

(*) Selçuk Üniversitesinde Terörizm konusunda tertiplenen Sempozyuma sunulan Tebliğ. - Türkçede Tedhişçilik kelimesi ile ifade edilmekte bulunan kavramın Fransızcası “Terroisme”dir. Nedense bugünkü dilde “Terörizm” olarak karşılanıyor. Türk Dil Kurumunun Türkçe sözlüğünde de aynı hatalı sözcük yer almış. Salata meşhur olmuş; biz de cumhura uyuyoruz!

terrörizm istiklâl kazanmak isteyen mücahitler tarafından bir araç olarak kullanılmış ve neticede eskinin katil tedhişçileri, günümüzün yeni kurulan bir kısım Afrika devletlerinde devlet adamı sıfatıyla sorumluluk almışlardır. İşte şimdi Türkiyede dıştan güdümlü bir kısım hain liderler, gençlerin beyinlerini yıkayarak onları kullanıp kendi ideolojik ve siyasî hırslarını tatmin için, belirtilen bu modelle hiç bir ilgisi bulunmayan Türkiyede, millî iktidarı ele geçirmek üzere terrörizmi kullanmak istemektedirler.

Günümüzün adam öldürme, rehin alma gibi en ağır suçlarını hiç bir endişe duymadan işleme kabiliyetine sahip terröristleri, hemen bütün ülkelerde orta ve aşağı sosyal sınıflar menşe'li olan ve belirli bir eğitim ve öğrenim sahibi gençler arasından devşirilmektedirler.

Çağımız terrörizminin önemli destabilize edici, istikrarı zedeleyici sosyal etkilerinden birisi de, meydana getirdiği fesattan sadece ferden zarar görenlerin müteessir olmuş bulunmamaları ve fakat halk arasında, devlet memurları, hizmetlileri kademesinde de geniş ve çok kere temelsiz bir korku hali yaratarak demokratik rejimin işleminde arızalara sebebiyet vermesidir. Esasen çağdaş terrörizm, hükümetleri ağır ve hürriyetleri kısıcı tedbirler almaya zorlamakta ve böylece rejim ile halk arasındaki bağları kopararak insanları rejime ve idarecilere karşı yabancılaştırmaya gayret etmektedir; ana hedeflerden birisi budur.

2. — Ülkemizin, son onbeş yıl içinde yoğunluğunu gittikçe arttıran bir terrörizm saldırısına muhatap olduğu ve 12 eylülünden itibaren alınan ciddî ve sıkı tedbirlerle ve katlanılan büyük fedakârlıklarla eylemlerin büyük ölçüde önlendiği bilinmektedir. Bizim bu konferanstaki ana konumuz *terröristin rehabilitasyonu*'dur. Ancak konuya açıklık getirmek bakımından, Türkiyedeki terrörizmin dış ülkelere nazaran farklı bir kısım özelliklerini, hiç değilse bunlardan önemli saydıklarımızı kısaca özetlemek yerinde olacaktır :

1) Bilindiği üzere kriminolog, sosyolog ve hukukçular arasında tedhişçiliğin tarifi hususunda tam bir mutabakat bulunduğu söylenemez. Bu mutabakatsızlığın temelinde ise tedhişçilik suçları ile siyasî suçları birbirinden ayırmak hususundaki güçlükler yatmaktadır. Bilimsel bakımdan ve hukukî yönden kavramı aydınlatmak amacıyla tedhişçiliğin değişik yönlerden tasniflere tâbi tutulduğu

bilinmektedir : İç tedhişçilik, Milletlerarası tedhişçilik, âdî hukuk çerçevesinde tedhişçilik-siyasî ve sosyal tedhişçilik, doğrudan doğruya tedhişçilik, hükümetler veya devletler tarafından yapılan tedhişçilik gibi.

Türkiyede böylece belirtilen tasniflere giren tedhişçiliklerden, hükümet veya devlet tarafından yapılanı hariç, bütün diğer tedhişçilik şekilleri mevcut bulunmuştur ve ülkemizdeki tedhişçilik devletin dış güvenliğine karşı olması itibariyle vatana ihanet niteliğindedir ve bu sebeple siyasî karakter taşımamaktadır.

2) Türkiyedeki tedhişçilik temelde aşırı sol kaynaklıdır ve esas karakteri milletler arası ve iç tedhişçilik karışımından oluşmuş bulunmasıdır. Bunun anlamı şudur ki, Türkiyedeki tedhişçilik insan unsurunun eğitilmesi, mücadele vasıtalarının sağlanması, geniş ölçüde silâh ve malzemesi, maddî kaynakları itibariyle dışa bağımlıdır. İnsan unsuru yönünden ise iç kaynağa dayanmaktadır; belirli bir iki istisna dışında, Türkiyedeki tedhişçilik failleri Türk vatandaşları arasından devşirilmişlerdir.

3) Türkiyedeki tedhiş gayesi itibariyle sadece demokratik parlamenter düzeni yıkarak Marksist ve Leninist bir rejim kurmak amacını gütmekle kalmamakta ve fakat ülkenin bazı parçalarını devletten koparmak hedefini de gütmekte, bölücü karakter arzutmekte ve bu hedefi istikametinde Türkiyenin bir kısım dış düşmanları ile işbirliği ya da amaç birliği halinde bulunmaktadır. Bu sebeple Türkiyedeki aşırı sol kaynaklı tedhiş vatana hıyanetle eş anlamlıdır; yoksa iç siyasette meşru bulunmayan yollara başvurmuş sapık bir davranış olarak tanımlanamaz.

4) Her tedhişçilik hareketi fiilleri icra etmek, suçları işlemek üzere gözü kararmış militanlara muhtaçtır. Başarılı olabilmek için "sürekli devrim" stratejisini, beyni yıkanmış militanları marifetiyle yürütmek mecburiyetinde olan tedhişçilik, militan kadrolarını sürekli olarak yenilemek, bunların sayısını arttırmak, çeşitli sebeplerle meydana gelen kayıpları gidermek, yeniden kadrolara alınacak kişileri tespit etmek, bunları dâvâyâ inandırmak, beyinlerini yıkamak, topluma ve rejime karşı yabancılaştırmak ve sonra fiilî mücadele için paramiliter şekilde eğitmek ve yetiştirmek mecburiyetindedir. Türkiyede militanların devşirildiği kaynaklar geçen dönemde esas olarak üniversiteler, Yüksek öğretim kurumları,

sonra liseler, işçi sendikaları ve amaç dışı faaliyette bulunan dernekler olmuştur.

12 eylül'den sonra oluşturulan devlet idaresi, belirtilen kurum ve müesseseleri kontrol altına alınca, kaynağı kurutulmak suretiyle tedhişin hayatta kalabilmek şansı da geniş ölçüde azaltılmıştır. Dikkat buyurulsun ki, yeniden organize olmak gayreti içine giren Marksist Leninist örgütler, genellikle eskinin bakiyetissüyufundan (kılıç artığından) ibaret kalmışlardır. Televizyonda verilen yakalanmış gruplara ait görüntülerde, dikkat edilmelidir ki eskiden olduğu gibi gençler değil, orta yaşa yaklaşmış bulunanlar, eski tüfekler yer almaktadırlar. Bunun anlamı artık yeniden devşirilen militanların fazla sayıda mevcut bulunmadıklarıdır. Tedhişçiliğin belinin kırıldığını gösteren en önemli işaret budur. Bu itibarla yeniden yakalanan militanların yaş ortalamalarının tespiti belirttiğimiz teşhis yönünden olağanüstü önem taşır. Kanaatımız şudur ki, devlet yukarda belirtilen kaynaklara çengel atılmasını önleyen tedbirlerini tam bir ciddiyetle sürdürecektir olursa, tedhişçiliğin yeniden uyandırılması geniş ölçüde engellemiş olacaktır.

5) Türkiyedeki tedhişçiliğin bizce bir özelliği de esasda Marksist Leninist ve bölücü ve aşırı sol kaynaklı ve karakterde bulunmasıdır.

Bu özellik tedhişçiliği yok etmek üzere uygun bir suç önleme politikasının esas ilkesinin neden ibaret bulunması gerektiğini de göstermektedir: Tedhişçilik örgütlerinin yeni militanlar devşirmelelerini engellemek ve mevcut militanlara karşı çeşitli tedbirler uygulayarak bunların henüz suç işlememiş bulunanlarını ve suç işlemiş olanlarını çaydırmak, örgütlerden kopmalarını sağlamak en etkin politika tedbiridir.

Bu suç politikası ilkesinden, cezaevi dışında tedhişçilerin rehabilite edilmesi konusunu ele aldığımızda aşağıda söz edeceğiz.

6) Türkiyede tedhişçilik bakımından diğer bir karakteristik de hukuken tedhişçiliğin müstakil bir suç teşkil etmemesi ve bir saik olarak tedhişçiliğin suçun cezasına tesir eden kanunî bir hali oluşturmamasıdır. Tedhişçilik maksadıyla işlenen cürümler de Ceza Kanunlarında yer almış bulunan adam öldürme, müessir fiil, yangın çıkarmak, patlamalara sebebiyet vermek, soygun gibi âdî suç-

lardır. Ancak bu suçlar toplumda bir dehşet ve korku hali yaratarak nihâî emellerin tahakkukunu kolaylaştırmak saikiyle örgütlenmiş kişi ve gruplar tarafından işlendiklerinde aynı fiiller 125, 146, 313. ve son maddelerde yer alan suçların hareket unsûrunu teşkil etmekte ve teessüs eden içtihatlarla göre bu maddeler çerçevesinde cezalandırılmaktadırlar. Demek oluyor ki, bu suçların failleri hukuk bakımından Ceza Kanununun belirli maddelerini ihlâl etmiş veya ihlâl etmek üzere örgütlenmiş bulunan kişilerdir ve Türk hukukunda tedhişçilik diye ayrı bir suç yoktur.

Böyle olunca cezanın infazı yönünden ve infazdan beklenen amaçlar bakımından terörist mahkûmların da diğer hükümlüler gibi işleme tâbi tutulmaları ve rehabilitasyon bakımından da aynı surette telâkki edilmeleri hukukun icabıdır.

3. — Aslında *rehabilitasyon* bakımından teröristleri üç gruba ayırmak uygun olur :

1) Tedhişçilik maksadıyla suç işlemiş, hüküm giymiş ve cezaevlerine yerleştirilmiş olanlar,

2) Bir terörist örgüte bağlı olmakla beraber henüz bir eylemde bulunmamış, eylemli suç işlememiş veya suçları sadece bir örgüte mensup olmakla kalmış ve yakalanmamış olan teröristler,

3) Bir örgüte mensup, eylemli suç işlemiş ve henüz yakalanmamış bulunanlar.

Rehabilitasyon bakımından bu üç grubu ayrı ayrı incelemek gerekir.

Terrörizm konusunda verdiğimiz bu kısa bilgilerden sonra şimdi “suçlunun *rehabilitasyonu*”nu açıklayan bazı kavramları ve hususları belirtelim :

4.— Beşeriyetin bugün ulaştığı düzeyde toplumlarda geçerli ceza adalet sisteminin temel amacı rehabilitasyondur. Kriminologlar ve peroloji uzmanları arasında niteliği ötedenberi malûm olan bu Fransızca-İngilizce terimin ne gibi bir kavramı ifade ettiğini basitçe belirtmek yerinde olacaktır :

Toplumun kurallarını ihlâl edenlere karşı ceza uygulanması insan tarihinin en eski davranış biçimlerinden birisini oluşturur. Bu-

nunla beraber cezanın, kuralları ihlâl eden kişi ve toplum bakımlarından meydana getirdiği sonuçlar hakkında hâlâ tam bir bilgiye sahip bulunmadığımızı evvelen belirtelim. Ancak şu husus muhakkaktır ki, sosyal yapı değiştikçe ceza ve cezaya ilişkin telâkkiler, cezanın yöneldiği hedefler hakkındaki görüşler de değişmektedir. Söz gelimi ilkel toplumlarda ceza bir tür rasyonel olmayan intikam aracı şeklini aldığı halde, insan toplumları geliştikçe cezanın kişiyi ve kişileri suçtan caydırma amacını güden bir vasıta teşkil etmesi gerektiği görüşü ortaya çıkmakta ve böylece “*tenkil*” (bastırmak) ve “*caydırma*” ve “*suçlunun ıslâhı*” hedefleri cezadan beklenen başlıca gayeler halini almaktadır. Çağdaş dönemde ise suçlunun yeniden topluma kazandırılması (social reintegration), yeniden sosyalleştirilerek toplum hayatı içine alınıp yabancılaştırılmasının giderilmesi ve toplumla yeniden bütünleştirilmesi ceza sürecinin kendisine özgü yeni hedef olarak ortaya çıkmaktadır. İşte bu hedefin belirtilen şekilde gerçekleştirilmesine suçlunun rehabilitasyonu diyoruz. Terimi Türkçe olarak ifade etmek için müteaddit kelime ve ibareler kullanmak ve suçlunun ıslâh edilerek ve bu maksatla yeniden sosyalleştirilerek topluma kazandırılması, yabancılaştırılmasının giderilerek toplumla yeniden bütünleştirilmesi, toplumun kurallarına sadakatle bağlanan, toplumsal normlara saygılı ve itaatkâr bir vatandaş haline getirilmesi şeklinde ifade etmek gerekecektir.

2. Dünya savaşının sonuna kadar cezanın hedefi olarak belirtilen bu rehabilitasyon telâkkisi çok yaygınlaşmıştı. Belirtilen rehabilitasyon hedefine ulaşmak üzere suçlu hakkında uygulanacak ferdîleştirilmiş tedbirler paketinin bütününe de “*tretman*” adı verilir.

Ancak 1960 lardan sonra toplumların suçluyu kanuna saygılı ve itaatli vatandaş haline çevirmeye imkân verebilecek etkin ve insancıl teknikleri henüz bulamadığı düşüncesi ortaya çıktı ve taraftar bulmaya başladı. Bazı kriminologlar rehabilitasyonun aslında bir hayal olduğunu beyan ederek cezada “*caydırma*” hedefine dönülmesini, suçlunun karakterini değiştirmek elimizde olmadığına göre hiç olmazsa bazı tehditler kullanmak suretiyle onun kanunla uyumlu hale gelmesini temin etmenin daha akıllı bir tutum olacağını öne sürmeye başladılar. Tartışmalar sonunda ortaya şu eğilim çıktı : Tenkil (bastırma), yapılan kötülüğü ödetme, caydırma ve

islâh amaçları birlikte olarak nazara alınmalı ve bu telifçi görüş Ceza Hukuku müeyyidelerine şekil vermelidir. Ceza siyasetinin sadece rehabilitasyonu temel alan beşerî bir yaklaşımdan farklı olarak, yukarda sözü edilen ve birbirine zıt gözükten kuvvetlerin telifini ifade eden bir politikadan yana olması gerekir.

Aslında 20. yüzyılın ilk yarısında kendisini gösteren rehabilitasyon ideali, ileriye doğru çok önemli bir adım teşkil ediyordu. Sosyologların bir çoğu bu kavramın insancıl niteliğinin cazibesi altına girmişlerdi. 1960 lardan sonra rehabilitasyon konusunda kendisini gösteren bu yeni eğilimin de bazı nedenleri vardır : Bir kere davranış bilimlerinin, kendi takatlarını aşan iddialarda bulundukları ve sosyoloji ve kültür antropolojisinin bütün insan problemlerini çözümleyemeyeceği ifade edilmiştir. Bazıları ise devletin, vatandaşların aklî ve fizik sağlıkları konusundaki ilgisinin onu totaliter bir kontrolu uygulamaya sürükleyebileceğini beyan etmişlerdir.

Bizim görüşümüz şudur ki, bu gün de suçlunun rehabilitasyonu idealinden tümüyle vazgeçilmiş ve eski ve muhafazakâr caydırma hedefine tümüyle dönülmüş değildir. Bugün de suçu insancıl ve âdil bir yaklaşım içinde kontrol etmenin mümkün olduğu umudu tümüyle terkedilmiş bulunmamaktadır; fakat günümüzdeki gelişme söz konusu ideal muhafaza olunmakla beraber bu husustaki moral, siyasî ve bilimsel güçlükleri daha bilinçli olarak idrak etmek ve gerçekçi olmak istikametindedir.

Rehabilitasyon kavramını ve yaklaşımını belirtme yönünden sunduğumuz girişten sonra şimdi konumuza avdet ederek incelemelerimizi tedhişçi, (terrörist) olarak adlandırılan mahkûm bakımından yapmaya girişebiliriz.

Önce cezaevlerinde bulunan terröristlerin rehabilitasyonu konusunu inceleyeceğiz.

5.— Söze başlarken önemle vurgulayalım ki, tedhişçi suçlunun rehabilite edilerek topluma yeniden kazandırılması sözünü ettiğimiz hukukî gerek dışında daha da önemli ek bir kısım faydaları sağlayabilecek tabiattadır. Bir kere hürriyeti bağlayıcı cezaya mahkûm edilmiş bulunan tedhişçi, rehabilite edilmeden tahliye edilerek topluma yeniden karışacak olursa, militan karakteri daha da

şiddetlenmiş, rejime ve topluma karşı büsbütün yabancılaşmış olacak ve daimi bir tehlike unsuru olmak hüviyetini sürdürecektir. İkinci olarak rehabilite edilemeyen tedhişçi cezaevi içinde devamlı bir huzursuzluk kaynağı teşkil edecek, disiplini bozacak, nedalet getirerek rehabilitasyon girişimlerinde işbirliği yapmak arzusunda bulunan diğer tedhişçileri bundan caydırmaya çalışacak ve bir kelime ile cezaevinin atmosferinden yararlanarak orasını, evvelce yapılmış hataların tartışıldığı, ilerisi için etkin plân ve stratejilerin hazırlandığı bir tür eğitim merkezi haline getirmeye çalışacaktır.

Nitekim Marksist Leninist ihtilâcilerin mâlum ustası onlara cezaevine girmekten çekinmemelerini, tam tersine buraları amaçları istikametinde kullanmalarını öğütlemiştir.

Bu itibarla cezaevinde tedhişçinin rehabilite edilmesi için gereken bütün çabaların gösterilmesi sadece insancılı bakımdan değil ve fakat toplumun üstün yararları yönünden de zarurîdir.

Evet böyledir ama, inanmış, militan bir tedhişçinin cezaevinde rehabilite edilebilmesi de çok zordur. Tedhişçiler, penolojide "*tehlikeli mahkûmlar*" olarak tanımlanan kategoriye girerler. Bu grup mahkûmlara ingilizcede (Hard Core Offenders - Katı çekirdekli suçlular) da denilmektedir. Bu tip suçlular, mutad olarak, cezaevleri nüfusu içerisinde küçük bir orandadırlar; ancak Türkiyenin son 15 yıl içerisinde geçirdiği macera yüzünden, önümüzdeki yıllarda bu tip mahkûmlar cezaevleri nüfusunun önemli bir oranını oluşturacaklardır.

Tehlikeli mahkûmlar kategorisine, firar etmeleri çok kuvvetle muhtemel olan mahkûmlar, her türlü baskıya katlanarak tembelliklerinden fedakârlık etmeyenler, kavgacı ve çekişmeciler, cezaevi personeline ve diğer mahkûmlara saldıranlar girmekte ve bunlar idarede daima problemler çıkarmaktadırlar. Tehlikeli mahkûm sıfatı ile işlenmiş suçun ağırlığı arasında bir ilişki vardır ama aslında tehlikelilik özellikle mahkûmun kişisel, psikolojik niteliklerine bağlı olan bir sıfattır. Tehlikeli mahkûmlara toplum ve cezaevi için risk teşkil eden suçlular da denilmektedir. Bu itibarla işlediği cürmün icrası şekli ve mahiyeti, ayrıca davranışı yönünden toplum için ciddî bir tehlike arzeden ve cezaevinin düzen ve güvenliğini

ihlâl edeceğine inanılan mahkûm tehlikeli sayılır. Tehlikelilik fer-dî davranışlarda olduğu gibi diğer mahkûmlarla iştirak halindeki davranışlarla da kendisini gösterebilir. Tehlikelilik cezaevinin iç şartlarından kaynaklanabileceği gibi dışarıdan da tahrik edilip beslenebilir.

Tehlikelilik psikolojik bakımdan sakat, davranış bozukluğu içinde bir kişiliğin tepki teşkil eden bir ifadesi olabileceği gibi suçlu antagonizminin hesaplı ve plânlı bir icra şeklini de oluşturabilir.

Sosyal savunmanın temel teşkil eden mihverlerinden birisi de cezaevleridir. Bu sebeple ideolojik olarak güdümlü suçlular cezaevlerine saldırmayı, cezaevlerini düzensiz yerler haline getirmeyi hedefleri yönünden uygun bir propaganda aracı haline getirirler.

Tehlikelilik gözle görülür şekilde saldırgan olabilir veya kendisini sahte bir uyumluluk içinde saklayabilir. Kişilik özellikleri, hayat hikâyesi, suç, hüküm, davranış profili, hapis cezasına dayanmak hususundaki güçsüzlük, hükmün süresi, sıkıntılara tepki gösterme niteliği, bütün bunlar tehlikeliliğe katkı yapan faktörlerdir. Gizli faaliyetlerde bulunmak, antagonizm, tehditkârlık, şiddet, isyankârlık ve tahripkârlık, güvenlik güçleriyle çatışma, kaçma, düzensiz cinsel ilişkiler, nefsinin tehlikeye atma, diğerlerine zarar verme, hayatı tehlikeye sokucu davranışlar tehlikeliliği açığa çıkaran ârâzı oluşturur. Tehlikeli suçlularda bazan psikotik veya psikopatik yahut sosyopolitik güdümlenme de söz konusu olur.

Tehlikeli suçlar bakımından belirttiğimiz bu özellikler, tedhişçilerde özellikle söz konusudur. Sosyo politik temele dayalı tehlikelilik cezaevi dışındaki gruplardan veya örgütlerden de kaynaklanmaktadır. Bu bakımdan tedhişçilik ile Mafya stili suçluluk arasında büyük benzerlik vardır. Sosyo politik güdümlere tâbî tedhişçiler sırf anarşi maksadıyla cezaevi içinde örgütlenmek veya cezaevi içindeki memurları ve mahkûmları kendi ideolojileri çerçevesinde etkileyerek, fesat çıkarıp cezaevi düzenini bozmak şeklindeki faaliyetleriyle tehlikeliliklerini ifade ederler.

Henüz yakalanmamış tedhişçilerin gerçekleştirmekte devam ettikleri eylemler cezaevlerindeki tedhişçi mahkûmların rehabilitasyonunu etkin biçimde engellemekte ve onlara antagonizm baki-

mından cesaret vermektedir. Bu hale dıştaki eylemin cezaevinin içerisine yansması denilir. Dışardaki tedhişçililer yakalandıkça da tam tersi sonuç meydana gelir. Cezaevi içindeki düzen bozucu hareketler, açlık grevleri ve benzeri eylemler ise, cezaevi dışındaki örgüt kalıntılarına cesaret vermektedir. Bu sebeple cezaevi içindeki bu tür hareketler tedhişçilerce propaganda malzemesi olarak kullanırlar.

Terröristler, yapılı ve disiplinli örgütlere mensup oldukları için cezaevlerinde de ahenkli bir strateji uygulamak suretiyle ve belirli bir liderliğin nüfuz ve etkisi altında faaliyette bulunabilmektedirler; bütün hareketleri sosyopolitik bakımdan güdümlüdür. Terröristlerin hedefleri itibariyle insan ilişkilerinin tümünü kapsadıkları ve millî veya milletler arası alanlarda şiddet eylemlerine doğru yönlendirildikleri bilinmektedir. Böylece yönlendirilme bizatihi amaçları itibariyle bir eğitimi oluşturur. Adı geçenlerin ortalama öğrenim durumları ise, bunların insan faaliyetlerinde bir ölçüde yetenek ve idrak sahibi olmalarını sağlamaktadır.

Bunlarda mevcut sosyopolitik düşünceler ve suçlarının esas olarak kişisel hedeflere ve şahsî yarar ve kâr amacına yönelik bulunmaması, onlarda ve teşkil eyledikleri gruplarda yalancı bir moral yaratmakta ve kendi düşüncelerini bölüşmeyenlerle daimi bir uyuşmazlık meydana getirmektedir. Bu düşünce tarzı onların cezaevlerinde diğer mahkûmlar üzerinde tahakküm tesis etmelerine ve lider rolü almalarına yardımcı olmaktadır. Bütün bu haller ise cezaevinde düzeni, güvenliği sarsacak fesatçı hareketler bakımından ortaya ciddî tehlikeler çıkarmaktadır.

Yukarda da değinildiği üzere cezaevlerinde terrorist gruplarla Mafya tipi suçlu gruplar arasında esaslı benzerlik vardır ; her ikisi de temelde örgütlere bağlı mahkûm gruplarından oluşmakta ve her ikisinin arkasında da destekleyici örgütler, kararlılık ve mâlî imkânlar mevcut bulunmaktadır.

Şimdi kısaca tehlikeli suçlular kategorisi içinde yer alan terröristlerin rehabilitasyonu yönünden cezaevinde söz konusu bazı problemlere ayrıca değinelim :

Yukarda da açıklamaya çalıştığımız gibi rehabilitasyon amacıyla uygulanan tretmen, *mahkûmun ruhî, aklî ve fizik sağlığını mu-*

hafaza etmek veya iyileştirmek, suçlunun ilerlemesini ve sosyal bütünleşmesini sağlayacak faaliyetlere yönelmesini teşvik etmek, suçluluğu terkederek sosyal yönden sorumlu bir hayat sürdürmesini temin etmek için eldeki imkânları bir araya getirmek üzere yapılan bütün girişimlerden oluşur. Bu sebeple tretman kavramı, sosyal bakımdan eğitim, oku, genel eğitim, san'at eğitimi, çalışma, boş vakitleri makul biçimde değerlendirme faaliyetlerini, fizik çalışmalar, ziyaretler, muhabere, gazete, mecmua, kitap okuma, radyo dinleme, televizyon seyretme, sosyal çalışma desteği ve tahliye için hazırlık meşgalelerini ve özellikle spor faaliyetlerini ihtiva eder.

Burada söz konusu faaliyetlerin tümünü izah edecek değiliz. Ancak bu faaliyetlerin gerektiği gibi yürütülmesinin, teröristler bakımından olağanüstü güçlükler çıkardığını hemen açıklayalım. Bütün mesele mahkûmun sosyal geçmişini, kişiliğini ve güvenlik bakımından ortaya koyduğu risk oranını göz önünde bulundurarak güvenlik zorunlarıyla tretman ihtiyaçlarını bağdaştırabilen bireyselleştirici metodları bulup uygulayabilmektedir.

Bu esaslar çerçevesinde bazı Avrupa ülkeleri tehlikeli mahkûmları *merkezî müesseselerde toplamakta*, diğer bir kısım ülkeler ise güvenlik şartlarına tâbî tutulan küçük gruplar halinde bunları değişik müesseselere dağıtmaktadırlar: Bu tür mahkûmların özel güvenlik şartları uygulanarak küçük gruplar halinde muhtelif müesseselere dağıtılmaları halinde, güvenlik şartlarının sağlanması çok külfetli olduğundan, devlet yönünden bu sistem ziyadesiyle masraflı bulunmaktadır. Bu itibarla mahkûmların azami güvenlik şartlarını içeren merkezlerde toplanmaları daha ekonomik sayılıyor. Ayrıca uzmanlık sahibi ve vasıflı personeli belirli merkezlerde toplamak da daha kolay olmaktadır. Ancak tehlikeli suçluları aynı bir merkezde toplamanın aleyhinde bulunan bazı mülâhazalar da vardır : İleri derecede tehlikeli olan mahkûmlar belirli merkezlerde bir araya getirildiklerinde ferden tehlikeli olan suçluların disiplin, idare ve güvenlik bakımından ortaya çıkaracağı problemlerin daha da ağırlaşacağı ve özellikle hapis cezasının bünyesinde mevcut ters etkilerinin daha da ağırlaşacağı, gerilimlerin, saldırganlık eğilimlerinin, isyan ve başkaldırma imkân ve ihtimallerinin daha da vahim nitelik alacağı, tehlikeli suçluların birbiriyle haberleşmelerinin genişleyeceği, bütün bunların sonucu cezaevinin iç atmosferinin

tereddiye uğrayacağı ve cezaevi personelinin kendilerini saldırıya açık olarak hissetmeleri sebebiyle şiddete başvurmaya eğilimli olacakları öne sürülmektedir. Gerçekten de batı ülkelerinde bu tür müesseselerde çalışan personelin şantajlara, tehditlere ve aile fertlerinin kaçırılması gibi fiillere muhatap oldukları görülmüştür.

Ayrıca tehlikeli suçluları bir merkezde toplamak, mahkûmların rehabilitasyonu bakımından zararlı bir “*stigmatizasyon*”a sebep olabilir. Gene şu husus da göz önünde bulundurulmalıdır ki, tehlikeli mahkûmlar belirtilen biçimde bir merkezde toplanınca karizma unsuru herekete geçer ve ağır suçluluk mahkûmlar arasında bir itibar faktörü teşkil etmeye başlar. İşte izah olunan bütün bu sebeplerle, Avrupa Konseyince konuyu incelemek üzere teşkil edilen özel ihtisas komitesi (Custody and Treatment of Dangerous Prisoners, Explanatory Memorandum, Strasbourg 1983) bu tür tehlikeli suçluların küçük gruplar halinde değişik müesseselere dağıtılmaları ve sıkı güvenlik şartlarına uygun ayrı bölümlerde muhafaza edilmelerini tavsiyeye değer bulmuştur. Ancak terrorist ve paramilitarist tabiatla ve lider niteliğinde olan terroristlerin diğerlerinden tecrit edilerek ve sıkı disiplin ve kontrol şartlarına tâbî merkezî müesseselerde toplu halde muhafaza edilmeleri zorunludur.

Söz konusu ayrı bölümlerde bulundurulanan mahkûmlar tam bir güvenlik ve disiplin şartları içinde ve kontrol altında tutulmalı ve fakat aynı zamanda mutlaka insan kişiliğine saygı esaslarına göre pozitif ve sosyal şartların kapsamı içinde bulundurulmalıdır. Çelişki halinde olabilecek söz konusu ilkeleri birlikte olarak uygulamanın ise kolay bulunmadığı meydandadır :

Hapis cezasının olumsuz etkileri bugün kriminologlarca hemen de oy birliğiyle kabul ediliyor. Bir cezaevinde disiplin ve kontrol şartları sıkıştırıldıkça bu olumsuz etkiler daha da ağırlaşmaktadır. Sıkı ve katı disiplin ve kontrol şartları içinde uygulanan hapis cezasının kişinin zihnî etkinliğini azalttığı, çöküntü ve kuruntu hali yarattığı, saldırganlığı, nevrozları, negatif değerleri tahrik ettiği, bedenin biyoritmini bozduğu bilinmektedir.

Terrorizm suçluları bakımından diğer bir nefatif faktör de mahkûmiyet sürelerinin uzunluğudur. Hürriyeti bağlayıcı ceza süresi uzadıkça mahkûmun rehabilite olması imkânı da aynı oranda ve

geniş ölçüde azalmaktadır. Uzun süreli hapis cezalarının rehabilitasyon bakımından sakıncalı olduğu bilinmektedir. Ceza süresi uzadıkça kişinin zaman, mekân ve kendi özbenliği konusundaki idrakleri tahribata uğrar ve bunun sonucu olarak da kişilik bütünüyle imha edilmiş olur. Bu sebeple iyi bir suç siyaseti, hapis cezalarını çok uzun süreli olarak tespit etmenin karşısındadır; zarurî hallerde de infazda söz konusu negatif etkileri karşılayacak munzam bir takım iyileştirici unsurlar getirilmelidir.

Terrörist suçluların rehabilitasyonunda en önemli husus mahkûmlar üzerinde eski şartlanmaları, beyin yıkanması faaliyetlerini devam ettirecek etkilerin sürdürülmesini engellemektir. Psikolojik bakımdan beyin yıkama faaliyetlerinin etkisi belirli bir süre devam eder ve bunlar tekrarlanan telkinlerle sürdürülmedikçe sönüp giderler; bütün şartlı refleksler bu tabiattadır. Bu sebep dolayısıyla terrörist mahkûm gruplarının cezaevinde sıkı bir kontrol altında bulundurulmaları ve etkileri sürdüren liderlerin tespit olunur olunmaz gruptan çıkarılarak tecritleri, rehabilitasyon gayretlerinin sonuç vermesi bakımından şarttır. Bu itibarla *haber alma*, sadece güvenliği bozmak amacını güden faaliyetlere karşı tedbir alabilmek için değil ve fakat rehabilitasyon için de zorunludur.

Terrörist mahkûmlar hakkında da tretman yönünden yukarıda belirtilen esaslar ve araçlar geçerlidir. Ancak terröristler bakımından ana meseleler güvenlik zorunları ile tretman gereklerini bağdaştırabilmektir. Esasda bu husus, ayrıca bir kaç sempozyuma konu teşkil edebilecek kadar karmaşık ve geniş izahatı gerektirmektedir. Bu hususta sadece eğitim üzerinde kısaca durup iki noktayı vurgulamayı uygun sayıyoruz: Bir kere eğitimin, terrörist mahkûmların kişiliklerine ve ihtiyaçlarına, eğitimi uydurabilecek yetenekli ve özel uzmanlık sahibi eğitimciler tarafından verilmesi gerekir. Yoksa her ilk okul öğretmeninin bu tür suçluları eğitebileceğini sanmak gerçekten hatalı bir görüş olur. Terröristler hazırlıksız eğitimcileri kendi istikametlerinde eğitebilirler.

İkinci olarak etkin bir eğitimin gerektirdiği kolaylıklarla sıkı güvenlik şartlarını ve disiplinin gereklerini birbiriyle telif etmenin çok zor olduğu önceden bilinmeli ve bu hususta önceden hazırlıklı olmalıdır.

6. — Yukarıda sözünü ettiğimiz ve cezaevleri dışında bulunan terrorist örgütlere katılmış bulunmakla beraber henüz fiilî bir eylemde yer almamış veya almış ise de henüz yakalanmamış tedhişçilerin rehabilitasyonu, bunların örgütlerden koparılıp kanuna itaatli vatandaşlar olarak yaşamlarını sürdürmelerini sağlayacak tedbirlerin alınmasını ifade eder. Yukarıda da açıkladığımız gibi, terrorizmin varlığını sürdürebilmesi örgütlere yeniden katılan militan kadroların varlığına bağlıdır. Yeni tedhişçiler devşirilmediği takdirde terrorizm söniş gitmeye mahkûmdur. Böyle olunca terrorizm ile mücadelede en önemli strateji ilkesi yeni terroristlerin devşirilmesini önleyici ve eskilerini caydırıcı tedbirleri bulmak ve bunları etkin biçimde uygulamaktır. Oluşmuş örgütleri meydana çıkarmak, bunların liderlerini pasifize etmek en başta gelen tedbirdir.

Yeni terroristlerin devşirilmesini engelleyen bir kısım tedbirlere yukarıda değinmiştik 12 Eylül'e kadar dünyanın terrorizmden en çok zarar görmüş ülkelerin başında Türkiye gelmekte idi. Güney Amerika ülkeleri bir kenara bırakılacak olursa, İspanya, İtalya, Batı Almanya, Kuzey İrlanda, doğuda özellikle Malezya terrorizmden büyük zarar gören ülkeler olarak zikredilebilirler. Özellikle Malezya, İtalya ve Kuzey İrlanda da terrorizm büyük tahribat yapmıştır.

Ancak dikkat edilmelidir ki, bir süredir İtalyada kızıl tugaylar ve İrlanda da İRA artık eskisi gibi faaliyette bulunamamakta ve gazete manşetlerini işgal edememektedirler. Malezyada ise terroristler tümüyle pasifize edilmişlerdir. Bu olguda adı geçen ülkelerde uygulanan tedbirlerin büyük katkısı vardır. Özellikle İtalyada çıkarılan bir kanun terrorizmle mücadelede çok etkin olmuştur: Belirli bir süre için yürürlükte kalacak olan bu kanun ile, terrorist hareketlere bilfiil katılmış bulnsalar dahi, idare ve zabıtaya, adli mercilere yardım etmek suretiyle gizli örgütlerin meydana çıkarılmasında katkıda bulunan terroristler hakkında işledikleri suçlar dolayısıyla takibat yapılmayacağı kabul edilmiştir. Bilindiği gibi mensubu bulundukları örgütleri ihbar eden terroristlerin, bizzat eski omuzdaşları tarafından katledilmeleri muhtemel olduğundan adı geçenlerin hüviyetlerinin gizli tutulacağı, gereğinde bunlara devletçe yeni kimlik verilerek ülkenin başka bir yerinde yeni bir hayata başlamalarının mümkün kılınacağı kabul edilmiştir.

Büyük bir kısmı aldatılmış gençlerden oluşan militan kadrolar girdikleri hatalı yoldan caymak için esasen fırsat aramakta bulunduklarından söz konusu hükümlerden geniş ölçüde yararlanmışlardır. Yukarda açıklandığı gibi İRA, Kızıl Tugaylara ait olmak üzere bir süredenberi basında haberlere rastlanmaması sözü edilen mevzuatın uygulanması dolaysiyledir.

Bilindiği üzere 1982 Anayasasına göre terroristlerin ihlâl ettikleri içtihad edilmiş TCK 146, 149, 313, 125 ve benzeri maddeleri ilişkin fiillerden dolayı genel af ilânı Anayasanın 14. maddesindeki sınırlama dolayısıyla mümkün değildir. Ancak yukarda değindiğimiz üzere yabancı ülkelerde yürürlüğe konulmuş hükümlere benzer esaslar getiren bir kanun Türkiye Büyük Millet Meclisince kabul edilmiştir.

7.— Çağdaş Ceza ukuku uygulamasının, temel insan haklarına saygılı, sosyal zaruretleri göz önünde bulunduran gerçekçi ve failleri suçtan caydırıcı, nedameti, pişmanlığı değerlendirmek suretiyle fiilin neticelerinin mümkün olduğu takdirde ortadan kaldırmayı ve zararları telâfi etmeyi teşvik edici, akla dayanan ve insan psikolojisinden ve sosyal gerçeklerden ilham alan (bir suç siyasetine) dayandırılması bütün medenî ülkelerce kabul edilmiştir. Suçluluğa karşı oluşturulacak ve millî karakter taşıyacak bir suç ve ceza politikasının temel ilkeleri hattâ bugün üniversitelerin uzmanlıkla ilgili bölümlerinde ders olarak okutulmaktadır.

İşte sözünü ettiğimiz suç politikasının, ötedenberi malûm olan araçlarından birisi de Ceza hukukunda (faal nedamet-repantir aktif) olarak tanımlanan müessesedir: Suça ait icra hareketlerini bitiren fail neticenin meydana gelmemesi için gayret göstermiş ve böylece sonucun oluşmasını engellemiş veya suçtan meydana gelen zararın bertaraf edilmesi için gayret göstererek bunları izale etmiş ise, suç failinin aktif, faal bir nedamet göstermiş olması, hakkında uygulanması gerekli cezadan bazan vazgeçilmesini, bazan da cezanın azaltılmasını gerektirmektedir. Böylece suç siyaseti, suç işlemeye girişen faillerin hareketlerini durdurmaları veya işledikleri suçun zararlı sonuçlarını gidermeleri hususunda ciddî bir teşvik unsuru getirmiş olmaktadır.

İşte, "Bazı Suç Failleri Hakkında Uygulanacak Hükümlere Dair 5.6.1985 Tarih ve 3216 Sayılı Kanun" kanaatımız-

ca siyasî ve ideolojik amaçlarla işlenmiş bulunan bazı suçlar hakkında böylece geçici bir süre için bir faal nedamet hali ihdas etmiş bulunmaktadır. Bu sebeple halkımızın ve basının söz konusu kanuna ((*pişmanlık yasası*)) adını vermiş bulunmasında gerçekten isabet vardır; zira kanun şartlı bir af getirmekte değildir. Esasen Anayasanın 14. maddesi karşısında, kanunun kapsamına giren suçlar hakkında af mümkün bulunmamaktadır. Af ile faal nedamet müesseseleri ise amaçları, hukukî neticeleri ve usul kuralları itibariyle birbirinden farklıdır.

8.— *Kanunun kapsamına aldığı suçlar ve failler* : Kanun siyasî ve ideolojik amaçla suç işlemek üzere TCK 313. maddeyi ihlâl ile suç işlemek için teşekkül kurmak ve TCK 125 (Ülkeyi parçalayıp bölmek), 131 (devletin korunma araçlarını, tahrib etmek), 141-142, 146-163 (Anayasa düzenine karşı suçlar) suçları işlemek üzere silâhlı çete ve cemiyet kurma ve bunlar marifetiyle cürüm işlemeyi kapsamına almaktadır.

Söz konusu suçları işleyenler üç gruba ayrılmıştır :

Birinci grup a) Teşekkül, çete ve cemiyete mensup bulunmakla beraber, bunların işledikleri diğer suçlara katılmamış olanlar; b) Kanunun yayımından önce çete, cemiyet ve teşekküllerce işlenen suçlara iştirak etmiş bulunmakla beraber haklarında henüz tahkikata başlanmamış bulunanlardan oluşmaktadır.

Bu gruba mensup olanlardan :

1° Sözü geçen örgütler ve faaliyetleri hakkında bilgi vermek suretiyle örgütlerin dağılmasına veya meydana çıkarılmasına sebep olanlar.

2° Örgüt üyeliğinden mukavemet göstermeden kendiliğinden çekilerek güvenlik kuvvetlerine silâh ve malzemelerini teslim edenler.

3° Verdikleri bilgi ve belgelerle veya çabalarıyla örgütlerin amaçladığı suçun işlenmesine engel olanlar hakkında ceza verilmeyecektir.

İkinci grup suçlular kanunun birinci maddesinin 2. fıkrasında gösterilmişlerdir: Yukarda sözü edilen örgütlere mensup olup da gene yukarda belirtilen TCK maddelerine giren bir suçu işlemiş bu-

lunan kişi, suçu ve diğeri failleri kanunun yürürlüğe girdiğı tarihten sonra açılacak son tahkikata kadar yetkili makama ihbar ederse, cezası fıkrada gösterilen oranlarda azaltılarak hükmedilecektir (Ölüm cezası yerine onbeş yıldan, müebbet ağır hapis cezası yerine on yıldan aşağı olmamak üzere ağır hapis, diğeri cezalar dörtte bire kadar indirilir).

Ancak söz konusu indirimden yararlanılabilmesi için ihbarın doğruluğunun anlaşılması şarttır.

Üçüncü grup suçlular I. maddenin son fıkrasında yer almıştır: Kanunun yayımından sonra işlenen suçlara iştirak etmiş olanlar haklarında tahkikata başlanmadan, yukarıda belirtilen şekilde hareket edecek olurlarsa, aynı indirimden yararlanacaklardır.

Ancak dikkat edilmelidir ki, teşekkür, çete veya cemiyet mensuplarının kanunun verdiği bu imkânı kötüye kullanarak cezadan toplu olarak kurtulmak için aralarında anlaştıkları sabit olursa kanuna göre getirilmiş olan imkânlardan yararlanamayacakları gibi fiil başka bir suç oluştursa bile ayrıca failler beş yıldan az olmamak üzere ağır hapis cezasına mahkûm edileceklerdir. Delillerin uydurulması halinde de aynı hüküm uygulanacaktır.

Şu cihete de önemle şiaret edelim ki, bu kanundan sadece bir kere yararlanılabilir. Kanunun kapsamına giren suçların yeniden işlenmesi halinde kanundan artık bir daha istifade mümkün değildir.

Hemen açıklayalım ki, 3216 sayılı kanunun yayımından önce de yaptıklarından pişmanlık duyarak yukarıda belirtilen şekilde adaletin tecellisine, suçluların ve örgütlerin meydana çıkarılmasına katkıda bulunan pişmanlık duymuş suç failleri vardır. Hatta bunlardan bir kısmının televizyonda yaptıkları konuşmalarla halka hitab ettikleri bilinmektedir. Adı geçenler hakkında ya hüküm verilmiş ve kesinleşmiştir veya halen son tahkikat sürdürülmektedir. Aynı suçları işlemiş ve zamanında yakalanmamış bulunan suçluların faal pişmanlıklarını değerlendiren kanunun adı geçenleri kapsamı dışında bırakmış olması şüphesiz adalete aykırı olurdu. Bu sebeple kanuna eklenen geçici bir maddeyle duyulan aktif nedametten onların da faydalanmaları sağlanmış, yukarıda belirtilen birinci gruba dahil olanların cezalandırılmayacakları, diğeriilerinin ise cezaların-

da esaslı bir indirim yapılacağı kabul edilmiştir. Adı geçenlerin kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içinde yetkili mercie veya hükmü veren mahkemeye başvurmaları pişmanlıklarını gösteren açıklamalarda ve eylemlerde bulunmaları gerekmektedir.

Adı geçenler yargılamaları sırasında açıklamada bulunmuşlar ise, bu açıklamaların kanuna göre değerlendirilmesi için mahkemeye başvuracaklardır. Yargılamaları sırasında açıklama yapmayıp da şimdi yapmak istiyorlarsa, mahkemeye bu hususta başvuracaklardır.

Ancak Kanunun bu grup için pişmanlıklarını beyan hususunda tâyin etmiş olduğu süre halen sona ermiş bulunmaktadır.

9.— 3216 sayılı kanunun esas maksadı, siyasî ve ideolojik amaçla suç işlemek için teşekküle ve TCK 125, 131, 141, 142. maddeleriyle 46-163. maddelerde yazılı suçları işlemek üzere kurulmuş silâhlı çete ve cemiyetlere mansup olanların veya bu suç örgütlerince işlenen suçlara iştirak edenlerin, eylemlerinden vazgeçerek teslim olmaları veya çabalarıyla bu tür suçların işlenmesini engellemeleri halinde, bazı şartlarla haklarında ceza vermemek veya cezayı kanunda yazılı oranlarda indirmektir. Failin göstereceği faal nedamet böylece değerlendirilmektedir. Kanunun getirdiği bu müesseyse, bir kere söz konusu suçları işlemiş bulunan kişiler için yeni bir hayat yolunu açmak bakımından yararlıdır. Diğer yandan yıkıcı faaliyetlerini sürdürerek ve toplumu rahatsız ederek hayatlarını sürdüren şakilerin meydana çıkarılmalarında bizzat suça karışmış kişilerin yardımlarını teşvik etmesi itibariyle, toplum bakımından da yararlıdır.

Ancak kanun olağanüstü bir dönemin şartları dolayısıyla yürürlüğe konulmuş bulunduğundan süreli ve geçicidir. Kanun, yapımı tarihinden itibaren iki yıl süreyle yürürlükte kalacaktır.

10.— Kanun, hukuk devleti çerçevesi ve prensipleri içinde faal nedamet kanunî ölçülere ve şartlara göre tespiti yetkisini mahkemelere vermiş bulunmaktadır. Oysa bir kısım ülkeler mükâfatlandırarak vazgeçirme işlemlerini zabıta makamlarına bırakmışlardır. Kanunumuzun tuttuğu yol temel hukuk esaslarına ve Ceza hukuku ilkelerine çok daha uygundur. Böylece herhangi bir şekilde keyfiliğe yer verilmesi de mümkün olmayacaktır.

Kanunun 2. maddesinde, belirtilen imkânlardan faydalanan suçlular hakkında devletin çok ciddî bir güvencesi de getirilmektedir. İhbarda bulunan çete mensuplarını bildiren, silâhlarını teslim eden ve kanunun faal nedametten yararlanmak için öngördüğü diğer hareketleri yapan kişinin gözü dönmüş militanların intikam uygulamalarına hedef olabilmeleri ihtimali düşünüldüğünden, bu tür suçlular hakkında devletin çok ciddî bir güvencesi daha getirilmiştir. Bu güvence yukarda belirttiğimiz suçlara ilâve olarak TCK 147/7, 142/7, 170, 171/I ve son, 404/3 ve son maddelerinde yazılı suçları işleyenlere de teşmil edilmiştir.

3216 sayılı kanundan yararlananların, istedikleri takdirde devlet tarafından hüviyetleri değiştirilecek ve bunun dışında gerekli diğer her türlü koruma tedbirleri alınacaktır.